

2 Із передпершovesневого
засідання вченої ради
СТОП.

3 Боже,
помагай!
СТОП.

5 За
обміном...
СТОП.

Зустріти **105-у** осінь...

Ветеранці Ужгородського університету Анастасії Смеренській із глибокою повагою присвячується

Ужгородський державний університет. Медичний факультет. 1970-і роки. Анастасія Смеренська на робочому місці.

Подумати тільки: Анастасії Василівні ось-ось виповниться 105 років! Вона з'явилася на світ 7 вересня в Ставропольському краї. Серед п'яти дітей зростала наймолодшою та без батька (помер, коли не мала й трьох літ). Пережила і голод 1932-1933 років, і злидні, була свідком колективізації, розкуркулення. А ще вимушено навчалася аж у трьох різних сільських школах, іноді до найрідніших людей босоніж доладала десятки кілометрів. Пізнала гіркий смак евакуації, пройшла війну. У її розпал закінчила Кубанський медінститут. Другу світову крокувала в складі II Українського фронту через Україну, Румунію, Угорщину, Чехословаччину, стала капітаном медичної служби, неодноразово рятуючи життя й бачачи його завершення унаслідок поранення бійців (коли ще не було навіть пеніциліну), отримала ордени та медалі. Головне – вижила, як і після голоду... Адже зазнала бомбардувань, обстрілів, двічі тонула на пере-

правах (зокрема, у крижаній безрезневій воді), перенесла контузію. Боляче відчула передчасні втрати рідних через хвороби, інші негаразди...

Але були й світлі миті життя. У потязі після війни познайомилася з майбутнім чоловіком Наумом Воловичем – теж капітаном медичної служби, котрий пізніше став професором-інфекціоністом, епідеміологом (помер 1993 року). Згодом сама відчула потяг до науки. У Харкові захистила кандидатську дисертацію, а з 1960-ого почала трудитися в нашому університеті, коли судженого запросили працювати на Закарпаття. Так, власне, разом і переїхали.

Спочатку була доценткою, у 1971-1977 рр. очолювала кафедру мікробіології медичного факультету, засновану 1948 року (пам'ятає, як хоч де збирала дрова на автоклави для стерилізації лабораторного посуду). Керувала товариством мікробіологів Закарпаття.

Анастасія Василівна також писа-

ла вірші. Їх з ініціативи друзів та колег видано 2009 року з приміткою: «... як вияв глибокої пошани та привітання з нагоди дня народження...» У вступній статті до збірки поезій Василь Лендел, тодішній голова Ради ветеранів війни та праці УжНУ, написав такі слова: «Як науковець і фронтвик, Анастасія Василівна вела діяльну громадську працю, зокрема у профспілках медичного, біологічного факультетів, лектор народного університету здоров'я, член Президії Мікробіологічного товариства АН УРСР. Від Президії Центральної Ради цього товариства одержала медаль «Луї Пастер», присвячену 150-річчю від дня народження видатного французького вченого» (1973). Така нагорода – єдина в області, як зазначив син Павло (до речі, випускник альма-матер і добре знаний в університетській родині: кандидат фізико-математичних наук, у минулому старший науковий співробітник кафедри фізичної електроніки, дирек-

тор гірськолижної бази УжНУ «Плішка»).

Раділа А.Смеренська, і коли її колишнього студента-відмінника обрали ректором (ідеться про нинішнього очільника, професора В.Смоланку), тішиться онуками та правнуками (онука з червоним дипломом закінчила наш виш і теж стала фахівчиною з медицини). Завжди любила говорити, що для людини перші ліки – добре підібрані слова. І не могла й припустити, що «нащадки бійців, опліч із якими гнали фашистів із нашої землі, тепер убиватимуть моїх земляків-українців та руйнуватимуть наші міста й села...»

Загалом про справді полиново-медовий шлях Анастасії Василівни я вже готував матеріали в «Погляді» у 2016 та 2019 роках (№№191 і 226), тому тепер тільки штрихово нагадав про ювілярку.

Що до сказаного ще додати? Тільки побажання не стомлюватися від життя, далі ним жити, скільки Бог подарує...

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

Із передпершOVERесневого засідання вченої ради

Остання п'ятниця літа – фінальний етап підготовки до нового навчального року. Так, 30 серпня відбулося особливе засідання вченої ради. Насамперед розглянули чимало актуальних питань. Зокрема, ішлося про затвердження Положення про «Інформаційну систему УжНУ» – інтегровану інформаційну систему управління освітнім процесом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», зміни в структурі відділу кадрів, призначення рецензентів для попередньої експертизи докторської дисертації, рекомендацію до вступу в докторантуру, затвердження та уточнення тем дисертаційних досліджень, створення спеціалізованих учених рад із метою присудження ступеня доктора філософії тощо.

Наступна частина була урочистою. Ректор УжНУ, професор Володимир Смоланка привітав із початком нового навчального року й згадав про труднощі, з якими доведеться зіткнутися студентам та викладачам через повномасштабне вторгнення. Відтак виголосив доповідь, узагальнивши поточні результати вступної кампанії. Загалом до університету подано 11719 заяв, проте внаслідок другої хвилі вступу очікується ще близько тисячі. Традиційно серед зарахованих – найбільше абітурієнтів із першим пріоритетом (більш ніж тисяча з 3107 станом на 8:00 30 серпня).

«Уперше за багато років кількість вступників із Закарпаття є меншою за 90%. Я вважаю це позитивною тенденцією, адже водночас маємо широкую географію, якої не було навіть у минулому й позаминулому роках», – зазначив Володимир Іванович. Відповідно до статистики, найбільше абітурієнтів нашого краю проживають в Ужгородському районі, менше – у Хустському та Мукачівському, а найменше – у Рахівському.

Завершив доповідь список міжнародних рейтингів, до яких увійшов УжНУ. Ректор звернув увагу на те, що вперше за багато років альма-матер потрапила до «World University Rankings» – одного з найпрестижніших. Насамкінець В.Смоланка вручив колегам грамоти, квіти, атестати доцента, дипломи Ph. D.

Здається очевидним, що після такого закінчення літа всі готові трудитися далі. Щоб переконатися в цьому, я розпитала деканів, як викладачі їхніх факультетів відпочивали й готувалися до 2024/2025 н. р.

«Протягом останнього року наш колектив удаю пройшов кілька акредитацій. Дякую колегам, адже вони є професіоналами своєї справи: уважно ставляться до обов'язків, дбають як про навчальний процес, так і про

навчально-методичне забезпечення дисциплін. Хочу відзначити, що спільними зусиллями ми започаткували нову освітню програму «Церковно-богословські історичні студії», затвердження якої відбулося на попередній вченій раді. Мені здається, часу на відпочинок було мало: викладачі працювали в приймальній комісії, проводили профорієнтаційну кампанію й популяризували ідеї нашого факультету, освітні програми. Також упродовж останніх двох місяців ми готувалися до навчального процесу. Намагаємося відповідати всім нормам і запроваджувати змішану форму. Дуже хочеться, щоб ті зусилля, які професорсько-викладацький склад докладає для навчання нового покоління, знаходили відображення в студентах», – поділився думками декан факультету історії та міжнародних відносин, доцент Віталій Андрейко.

Декан факультету міжнародних економічних відносин, професор Микола Палінчак також підтвердив, що робота не зупинялася навіть улітку: «Власне, на крайньому засіданні вченої ради факультету ми побажали колегам відпочивати, але й не забувати про навчально-методичне забезпечення, публікації тощо. Тому, як завжди, поєднували відпочинок із підготовкою

до нового навчального року».

«Протягом літа працювала приймальна комісія нашого факультету. Станом на сьогодні на перший курс бакалаврату денної форми навчання ми набрали 148 студентів. Найбільше – на спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»: 64. Показник є найвищим, напевно, за останні 15-16 років. Це свідчить про те, що наші спеціальності мають попит, факультет зростає завдяки багаторічній роботі. Абітурієнти усвідомлюють цінність якісної фахової економічної освіти в наш час», – прокоментував діяльність факультету в літній період декан економічного підрозділу, доцент Віталій Сержанов.

Про роботу з абітурієнтами з усмішкою згадав також декан юридичного факультету, доктор юридичних наук Ярослав Лазур: «Найкращий відпочинок – приємно проведений час у приймальній комісії!».

А ми, попри можливі труднощі, бажаємо всій університетській родині успіхів, наснаги й нових здобутків!

Софія Скиба,
«Погляд».

Як змінюються стіни коридорів філфаку?

Мабуть, ви помітили, що стіни в коридорах філологічного факультету вбираються то в глибокі цитати, то в зображення. Ми познайомилися з однією з творців таких робіт. Це – Юлія Рошко, студентка 2 курсу філологічного факультету.

Дівчина малює з дитинства. У 7 класі зрозуміла: то – її хобі. До творчості підштовхнула вчителька образотворчого мистецтва. Перші роботи Юлія досі зберігає вдома. Нині навчається, тож часу на улюблене заняття не багато, але у вільну хвилину не відмовляє собі в бажанні взяти в руку олівець, бо це приносить задоволення, дозволяє відпочити й розслабитися.

Створити один із малюнків на факультеті студентка попросила заступницю декана Марта Демчик. Ідею зображення Ю.Рошко надіслали. Відтак почала роботу разом з одногрупницею Юліанною Павловською. Ідеться про відображення чеської символіки (як ознаменування співпраці УжНУ з вищими сусідньої країни).

Також Юлія повідомила, що є ідея для наступної роботи. Отже, стежте за творчими оновленнями!

Юлія Скира,
Вікторія Пекар,
студентки
відділення журналістики.

Із Днем Незалежності!

Ректор УжНУ Володимир Смоланка привітав університетську родину з Днем незалежності України, відзначивши, що держава розвивається завдяки інтелектуальному потенціалові, а наука й освіта – рушійні сили прогресу. Повне звернення – на офіційному сайті УжНУ за покликанням uzhnu.edu.ua/uk/news/vitannya-rektora-do-dnya-nezalezhnosti-ukrajini-24.htm.

Освіта через усе життя

«Освіта через усе життя» – такий слоган має факультет післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки УжНУ. І не просто так. Ті, хто там, знають: навчання не закінчується на початку третього десятка.

Ангеліна Біляк на час розмови була на другому курсі інтернатури. Розповіла: «Я спеціально обрала практику (гастроентерологом) в ужгородській багатопрофільній міській клінічній лікарні, бо мені її рекомендували. Сподобалося, що це відділення може збагатити навичками лікування й діагностики всіх поширених захворювань. Часто пацієнти навіть мають декілька недуг одразу». Крім того, на факультеті викладачі охоче допомагають, коли виникають труднощі й питання, адже самі мають чимало років досвіду роботи.

Заступник декана Михайло Гечко розповідає про особ-

ливості факультету: «Наш девіз справді – «Освіта через усе життя». Це дуже відрізняється від загальноприйнятого підходу до вищої освіти «Освіта на все життя». У сьогоднішньому світі студент-медик не використовує те, що вивчив в університеті, упродовж подальшої роботи загалом. Інформація, опанована на початку 3 курсу, до завершення навчання в інтернаті вже може стати неактуальною. Тому наше завдання – надати такі освітні послуги, які лікарі зможуть використовувати протягом усього життя».

На факультеті післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки спеціалісти медичної галузі мають змогу пройти курси вторинної спеціалізації або вивчити іншу спеціальність. Зазвичай таке навчання триває від трьох до дев'яти місяців.

Кожен лікар повинен проходити атестацію щоп'ять років для

того, щоб підтверджувати або підвищувати кваліфікацію. І раз на рік набирати спеціальні бали безперервного професійного розвитку, аби не втратити статус.

Особливо актуальними послуги факультету стали в часи реформи медичної системи в Україні. Професор кафедри наук про здоров'я Геннадій Слабкий зазначив: «Коли почалася автономізація закладів охорони здоров'я, вони перейшли під юрисдикцію господарського кодексу. Багато хто не розумів, як діяти в нових умовах, тож наш факультет організував спеціальні курси, де лікарі вчилися працювати в медичних закладах під новим статусом. Ми стараємося надавати актуальні знання, тому й самі перебуваємо в постійному процесі навчання, щоб не відставати від трендів сучасної медицини».

Факультет післядипломної освіти та доуніверситетської

підготовки допомагає медичним спеціалістам удосконалюватися. Напевно, кожен, хто навчається тут, засвоїв стару добру приказ-

ку: «Вік живи – вік учись!»

Дмитро Воробйов,
студент
відділення журналістики.

Партнерство між УжНУ та університетом із Любліна

Делегації Люблінського воєводства та Генерального консульства Республіки Польща у Львові зустрілися з представниками Закарпатської області. Очоловали зустріч голова Закарпатської ОВА Віктор Микита й голова облради Роман

Сарай. Під час візиту було підписано Меморандум про співпрацю між Ужгородським національним і Університетом Марії Кюрі-Склодовської в Любліні.

Аліна Турок, студентка відділення журналістики.

Вихованка старшого викладача кафедри фізвиховання Андрія Федорішка, випускниця й водночас магістрантка факультету здоров'я та фізичного виховання Наталія Мага посіла четверту сходинку серед юніорок у категорії до 57 кг із результатом 427,5 кг у сумі триборства й завоювала малу бронзову нагороду в жимі, підкоривши 102,5 кг у другий день чемпіонату світу з пауерліфтингу серед юнаків та дівчат, юніорів і юніорок на Мальті

Із Днем знань!

Ректор УжНУ Володимир Смоланка привітав студентів, викладачів та співробітників університету з Днем знань та початком нового навчального року. Звернувся до першкурсників, котрі тільки починають крокувати стежкою вищої освіти. Також віддав шану воїнам, завдяки яким має змогу формуватися нове освічене покоління українців. Колегам побажав витримки, розвитку й позитивної атмосфери в колективі. Повне звернення – на офіційному сайті УжНУ за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/news/vitannya-rektora-do-dnya-nezalezhnosti-ukrajini-24.htm.

Боже, помагай! Незалежність 33-я...

...У селі моєї бабусі (на Івано-Франківщині), котрої, на жаль, немає вже восьмий місяць, вітаються лише так. Особливо коли, скажімо, загрибаєш щойно скошену траву, а хтось проїжджає ровером. Своєрідна ідіосинкразія звичайної людської підтримки, без утворення антитіл заздрості чи зловтіхи. Гадаю, то – ще й форма маленької незалежності, залежної хіба що від високих моральних принципів. Отож, Боже, помагай і в роздумах для цього есе...

Щоразу 24 серпня – день шаленої завантаженості для мене. Підйом о 4:20, о 5:00 слід вирушити, бо через пів години потрібно бути на локації й працювати. О 6:00 починається «Молитва за Україну». Ужгород у це свято так зустрічає сонце вже одинадцять. Заслужений академічний Закарпатський народний хор щоразу придумує щось нове, а безліч містян та гостей, незважаючи на фази чи кількості сну, поспішають долучитися до сакрального дійства. Повітря, яке ще міцно спить в обіймах суцільної темряви, приємно струшує багатоголосся «Боже великий, єдиний, нам Україну храни...» Поволі світає. «Отче наш...» різними мовами світу. Молитви духівників чи не всіх конфесій краю. Традиційний репертуар хору. Птахи на будівлі колишнього будинку профспілок (цьогоріч локація молитви – площа Народна, біля старих флагштоків) злетілися й собі послухати... 24 серпня для журналіста – устигнути на якомога більше подій, аби краще, оперативніше повідомити; згодом – описати в публікаціях, озвучити в сюжетах, «порізати» люфти, синхроні, змонтувати... На міркування про свято часу майже зовсім не залишається. Та все ж трішки міркувалось... Усе вищеописане – теж маленькі залежні незалежності кожного з нас: хтось рано прокидається й поспішає на молитву; хтось невинно донатить; хтось чесно трудиться в поті чола; хтось святкує; просто пам'ятає: сьогодні

ні в країні – день народження; та найголовніша незалежність сердець – у тих, хто нині на передовій, а також – у волонтерів. Свобода в виборі любити Батьківщину – насправді дар.

У кожного любов до рідної країни різна на тисячу п'ятсот відтінків. До прикладу, у ній можна постійно, наче в коханій людині, вишукувати нові позитивні риси, бачити їх у кожному щоденні. Навіть коли щось іде не так. Отож розкажу про любов свою. Радше одну з...

У якийсь зі спекотних днів я подалася до басейну. Та поплавати майже й не вийшло через величезну кількість людей: ніде було б і краплині дощу впасти. Однак у монтажі настрою того дня цей невдалий кадр – маленьке засмучення – легко вдалося перекрити перебивкою чарівного сонечка, що весь час загравало, змушувало іноді мружитись та усміхатись. Таким залицянням ніяк не протистоїш. Та й навіщо?! Якщо любиш ту практично «ідеальну кулю з гарячої плазми, розігрітої до світіння термоядерними реакціями...», як описує його «Вікіпедія». Допомогла ще й книжка. Читання обабіч хай навіть штучної водойми та під сонечком має особливий смак. Тож насолодилась обома. Бо до кінця робочого дня людей у басейні зовсім не поменшало. Поверталася без «наплаваної» норми. Зате щось особливе в той вечір готувало місто... Один із найзахідніших клаптиків мапи моєї країни.

Бруківка вулички Ольбрахта, як завжди, залита магнічним світлом, провела по собі майже непомітно, раз у раз ставлячи мою увагу на паузу в замилюванні старими балкончиками. Хоч бачу їх не вперше, та щоразу закохуюсь обтє – мов навмисно для фіксації камерою в серці: для крупнішого плану, щоб пам'ять могла змонтувати, освіжити відчуття прекрасного...

Ближче до пішохідного моста помічаю, що Ужгород починає засинати. Він, вечірній, геть не такий, як удень. Спокійний. Наче терапія. Терапія атмосферою знесилоного від шуму, накопиченого за день, нічного міста. Міста, яке поринає в сон. І робить це так ніжно й повільно, щоб ті, хто хоче побачити процес засинання, могли за дійством природи спостерігати.

Знаєте, хочеться забути все погане. Стерти з пам'яті, як часто робить мій незбережений «ворд», бо автозбереження не працює і я не завжди обходжуся тим, щоб писати тексти раз-раз. Відверто: цей матеріал теж створюється вдруге.

...Місто засинало дуже повільно. Акуратно, як одяг у шафі, складало все почуте, прожити, побачене за той спекотний день... Готувалася до ночі. Показувало, мов у кінотеатрі на великому екрані, свої дії у відчуттях. А я – випадкова спостерігачка... Однак місто, яке й так збирається на заслужений відпочинок у межах тієї доби, аж ніяк не збиралося заперечувати, що в його звичайній підготовці до сну є глядач.

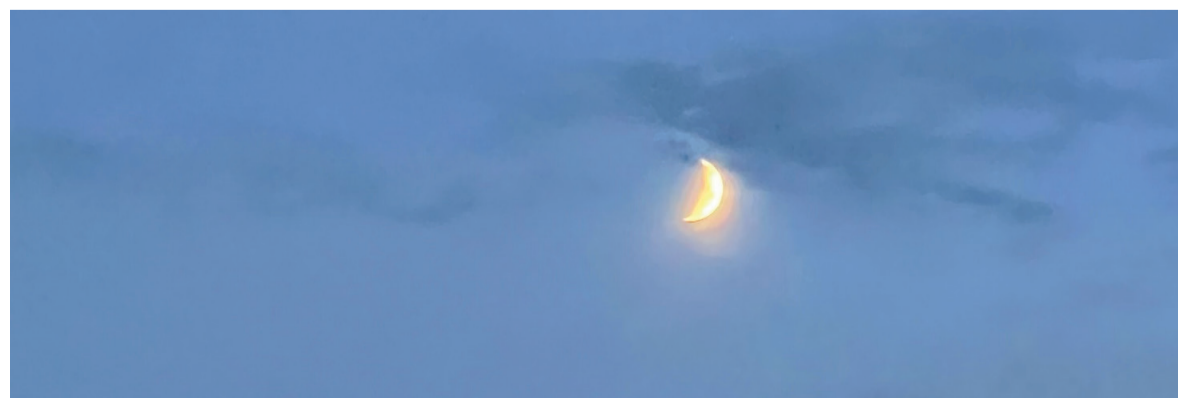
Наприкінці Швабської, ближче до колишнього універмагу «Україна», зустрічало серце. Щоправда, залізне – частина крану. Він уже давно оселився поруч із тією багатоповітряною. Навіть залізний знак любові може красиво висіти в повітрі, легко гойдаючись за допомогою вітру над недобудовою, яка з прикрасою у вигляді серця однозначно виглядає приємніше. А ліворуч від залізних з'єднаних двох половинок небо одягнуло сережку. На своє вухо, себто хмаринку. Не втрималась, аби не витягнути телефон. Хмаринка, хоч і частина неба, та все ж має й свою автономність. Напевно, теж готувалася до сну. Тільки вона в небі нічного міста не може спати статично. Її сон – рух. А сережка мов додає статичності... Якогось балансу в житті. Утім, у динаміці хмаринці, мабуть, важче, зате, думаю, не скучно. Вона – як водій: ніби й насолоджується моментом подорожі, а з іншого боку, є тим, хто найбільш утомлений після дороги. Хоч і цілком задоволений. А сережка в хмарини – місяць... Деякі люди знімають сережки на ніч для зручності, а небесний об'єкт, навпаки, одягає, аби мати ще красивіший вигляд під час мандрівного сну в динаміці, прошитий нічним небом знесилоного дивно приємною втомою міста... Міста, яке подарувало мені особливе відчуття чогось, що я досі не можу ні зрозуміти, ні профільувати, ні описати... Я б це теж назвала

незалежністю: бажання помічати красу світу, у якому живеш. То і є моя країна, західний її куточок. Хочеться, аби в кожному місті, селищі, селі всі мали змогу жити в красі, створеній Усевишнім. Тому в день, що вкотре засвідчує свободу, традиційно загадаю бажання: перемоги й миру. І хай там уже мільйони зірок застелять небо, я віритиму в них, мов у силу однієї, першої... Зірок більше, а отже, світлішим шлях стає від мрії до Божих вух. У Нього, можливо, теж є якась особлива сережка, яку невдовзі виявить і для нас, коли, урешті, видихнемо від звістки про завершення війни. Мріємо, віримо, молимося...

Закарпатська журналістка (випускниця філфаку УжНУ, до речі), Лариса Липкань на своїй сторінці у фейсбуку ще лаконічніше озвучила й мої думки: «Як добре, що ти у мене є. Що ти мене завжди чекаєш. Що я знаю: у такому великому різнобарвному світі є земля з моїми людьми. Нехай зараз ти зрана, брудна, обшарпана, сумна, але ти найкраща, моя рідненька. Немає тобі рівних. Зроблю все для того, щоб ти сяяла, усміхалася, цвіла. Вірю в тебе! Люблю! Із днем народження!»

Наша незалежність. Склад: духовність, відвага, альтруїзм, свобода, стійкість, спротив, уміння навіть у важких митях рятуватися гумором... Спосіб застосування – любити. Боже, помагай нам у цьому.

Миррослава Гарздій,
«Погляд».

Грамоти з парламенту

19 серпня Ужгородський національний університет вкотре відзначили на державному рівні: декан факультету міжнародних економічних відносин, професор Микола Палінчак та декан економічного факультету, доцент Віталій Сержанов були нагороджені грамотами Верховної Ради України за заслуги перед українським народом, вагомий внесок у розвиток країни, здобутки в професійній і громадській діяльності. Нагороду від імені ВРУ та власне Руслана Стефанчука передав народний депутат України Михайло Лаба.

Враженнями поділився Микола Михайлович: «Моя нагорода – визнання роботи всього факультету міжнародних економічних відносин: грамотою для декана були відзначені наші колективні здобутки».

«Звичайно, приємно було отримати грамоту від Верховної Ради України, підписану головою. З одного боку, це відзначає роботу, яку і я, і колектив факультету виконували для підвищення ефективності, якості економічної освіти в регіоні. З іншого, накладає відповідальність: протягом наступних років ми повинні працювати злагожено, дружно й досягати якомога кращих результатів, добре готувати фахівців для різних галузей економіки регіону та України загалом. Я вдячний за підтримку колективу факультету, УжНУ, ректорові Володимиру Івановичу», – прокоментував Віталій Вікторович.

Софія Сквиба,
«Погляд».

Стале майбутнє Європи, зелений курс...

Із міжнародного воркшопу в Барселоні

У межах ініціативи «Гендер, цифровізація, екологічність: забезпечення стабільного майбутнього для всіх у Європі» 2023-1-RO01-KA220-NED-000154433 «Erasmus+» відбувся воркшоп в Автономному університеті Барселони, учасниками якого стала команда експертів проекту від факультету інформаційних технологій Ужгородського національного університету у складі професорки Оксани Мулеси та доцентки Олени Мельник.

Це – друга транснаціональна зустріч партнерства. Були колеги з Університету агрономічних наук і ветеринарної медицини в Бухаресті (Румунія), Політехнічного університету Бухареста (Румунія), Університету Порту (Португалія), спільно з якими реалізується цей міжнародний проект, і звісно, іспанські партнери – організатори заходу. Події відбувалися в змішаному форматі: перші три дні тривали офлайн, упродовж двох наступних частина

учасників мала можливість під'єднатись онлайн.

Міжнародний воркшоп базувалася на темах, пов'язаних з основними завданнями проекту: розробкою навчальних програм, проведенням тематичних досліджень та фокус-семінарів у контексті Європейського зеленого курсу («European Green Deal»), а також методів цифрової освіти шляхом розробки методологій навчання на основі чат-ботів, гейміфікації та ШІ.

Серед основних доповідачів міжнародного воркшопу були: професор Пакі Бланкес Кано з Барселонського університету, професор Разван Теодореску, проректор Університету агрономічних наук і ветеринарної медицини в Бухаресті, доцентка Ніколета Раду та професорка Нарциса Бабеану, які представили доповіді з тем, пов'язаних із кліматичними змінами й відновлюваною енергією, що є одними з основних напрямків Європейського зеленого курсу.

Міжнародний воркшоп у ме-

жах проекту складався з кількох секцій. Зокрема, під час наукового семінару обговорювали «Розрахунок вуглецевого сліду. Тематичні дослідження». Представники іспанського Автономного університету Барселони та румунські дослідники презентували навчальні плани й приклади розроблених програм навчання, пов'язаних зі зміною клімату та/або відновлюваною енергією. Крім того, пан Михайл Дан Караміхая, професор Політехнічного університету Бухареста, розповів про потенційні інноваційні рішення для електронного навчання.

Не менш важливо, що на воркшопі значну увагу приділили моніторингові стану реалізації проекту, підготовці проміжкового звіту, обговоренню комунікаційного плану на наступний рік. Про основні технічні результати проекту, обговорення питань, які залишилися вирішити до першого проміжкового звіту, йшлося у виступах Ніколетти Раду, Адріана Сільва,

Оксани Мулеси та під час модерацій ними окремих сесій.

Про ініціативи та досвід Ужгородського національного університету в напрямку переходу до зеленого курсу, реалізацію міжнародних проектів, спрямованих на цифрову трансформацію, енергоефективність, сталий розвиток, підтримку системи вищої освіти в контексті пом'якшення наслідків зміни клімату через рівень вуглецевого сліду, залучення інноваційних європейських практик на міжнародному воркшопі розповіли під час своїх виступів представниці факультету інформаційних технологій О.Мулеса й О.Мельник.

Учасники проектної експертної групи переконані, що поєднання досвіду провідних зарубіжних партнерів та готовність УжНУ долучитися до нових тенденцій призведе до конструктивних результатів.

Олександра Свеженцева,
студентка
відділення журналістики.

Іноземні студенти про Україну та УжНУ

Зізнаються гості з Індії

Україна – сучасна держава, яка запам'ятовується привітністю. У нас із радістю приймають іноземних гостей, ставляться до них, наче до своїх. А ще тут – доступне і якісне навчання. Підтвердженням є відгуки індійських студентів, котрі здобувають освіту в альма-матер.

Лавіш Сінгх із Пенджабу.

На час нашої розмови навчався на медичному факультеті № 2 на шостому курсі. Гість вирішив обрати навчання саме в Україні, оскільки воно значно дешевше ніж у рідній державі. Але не тільки тому: «Вирішив їхати до Ужгорода, адже мій друг припустив: це місто розташоване на кордоні, гарна погода, були добрі відгуки про викладачів».

Найбільше юнака в Україні привабило те, що люди збираються разом увечері, аби відпочити, розважитися та добре провести час зі своїми дітьми. Сінгх також зауважив: у нас терплячіші люди, ніж в інших країнах. І він навіть сам перейняв цю якість.

Авжеж, не без труднощів. Із ними іноземець стикнувся під час пандемії коронавірусу та війни, адже пари перейшли у формат «онлайн», що не дуже

добре. Воднораз студентові сподобався спосіб складання іспитів: «Спочатку лекції, а потім модулі; я вважаю цей шаблон зручним».

Співрозмовник зізнався, що за час перебування в Україні став упевненішим у собі при зустрічі з незнайомцями та в нових місцях. «УжНУ – гарне місце для навчання. Погода, люди, їжа, процес здобуття фаху – усе добре! Я думаю, що університет сподобається всім, хто сюди приїде», – резюмував Лавіш.

Кінджал Триведі зі штату Раджастан (на час розмови навчалася на 2 курсі). Уважає Ужгород спокійним містом, а викладачів в УжНУ – справжніми професіоналами своєї справи. Дівчина пояснює: неодноразово чула позитивні відгуки від старших колег і просто не могла це проігнорувати.

Як щодо наших традицій? «Я дуже люблю український одяг. Він прекрасний!» – поділилася Кінджал. А ще їй чимало приємних вражень додав сакуровий фестиваль.

Переїзд до іншої країни – завжди виклик, який дає змогу навчитися чогось нового. Студентка розповіла, що зміна об-

становки вплинула на її вміння ефективно розподіляти час, притому успішно втримуючи баланс між навчанням та особистим життям.

Звісно, іноземні студенти стикаються і з труднощами. До прикладу, наша героїня – вегетаріанка; і на жаль, у неї не завжди є можливість поїсти щось на вулиці. Також непередбачуваний клімат, до якого важко адаптуватися людям, які звикли до стабільно теплого. Однак переваги беруть гору. Кінджал дає, на її погляд, найцінніші поради: вивчення мови, дослідження курсу, університетських програм та культурних особливостей, адже саме це дозволить швидше адаптуватися та порозумітися з місцевими жителями.

Рауль Кумар – студент, котрий приїхав з Уттар-Прадешу; на час розмови закінчував 6 курс. Чому саме УжНУ? Причина – та сама, про яку вже йшлося вище: навчання в Україні індійцям доступніше, ніж у своїй країні. А як щодо власних спостережень? «Я помітив, що у вас люди в селах увічливіші, скромніші та виявляють більшу любов, ніж міські. Вони

ніби втілюють в собі справжню українську культуру, яка є особливо цінною», – мовив Рауль.

Вік живи, вік учись... Студент, як і попередньо згадані співрозмовники, багато чого навчився, перебуваючи в Україні. Виокремив здобуття кулінарних навичок та розповів, що вигадав чимало цікавих ідей для інтернет-бізнесу. Переїзд дав більше можливостей для саморозвитку й досвід.

Із проблем, які можуть очікувати іноземців під час навчання в Україні, Рауль назвав недовіру: «Індійцям дуже важко з пошуком житла в цьому плані, проте труднощі роблять нас сильнішими».

Але й не все так погано, адже, як додав юнак, викладачі завжди готові допомогти та зробити все для забезпечення доступності ресурсів, що не може не радувати.

Загалом іноземці переконані: УжНУ – чудовий університет, який надає студентам достатньо часу для навчання та пропонує можливість здобувати досвід і за кордоном.

Рената Канюк,
студентка
відділення журналістики.

Лавіш Сінгх

Кінджал Триведі

Рауль Кумар

За обміном...

Яким був рік навчання в престижному американському університеті в Празі для другокурсниці УжНУ

...Минув рік із моменту, як студентка факультету історії та міжнародних відносин (спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») Ірина Козоровська дізналася, що свій другий курс навчання проведе за кордоном, у Нью-Йоркському університеті в Празі. Рік, як її життя повністю змінилося. Рік, коли кожен день – незабутня пригода й досвід, сповнений як радощів, так і хвилювань, нових викликів.

Шлях до омріяного навчання за обміном був нелегким. Студентка брала участь у численних програмах, конкурсах. Пройшла відбір, хоч перемоги вдається лише одиницям із тисячі аплікантів. Дівчина не збиралась зупинитися, відчуваючи бажання досягти мети та підтримку наставників з УжНУ. Ірина згадує: «Уже майже на закінчення першого курсу Оксана Іванівна (Свеженцева – прим. авт.) провела чергову мотиваційну зустріч про можливості академічної мобільності для студентів, які володіють іноземною мовою та мають здобутки в навчанні й особистісному зростанні. У той травневий день мені знов згадалися слова Марти Михайлівни та Михайла Михайловича (Шелемби – прим. авт.), Ганни Ігорівни (Мелеганіч – прим. авт.) про віру у свої сили та вміння в жодному разі не опускаючи рук, оскільки є жадане завдання і його неодмінно можна виконати».

Тож рік тому доля всміхнулася студентці – її обрано для навчання в NYU – популярному приватному університеті з центральним складом у Нью-Йорку. Цю можливість дівчині та ще шістьом українським студентам надала організація «Ukrainian Global University» (упродовж року навчання тривало без оплати за проживання в комфортному гуртожитку та з отриманням стипендії).

Процес відбору, за словами Ірини, відбувався так... Спочатку вона, як і всі охочі, заповнила анкету, а потім, після надання потрібних документів, пройшла інтерв'ю з українським та аме-

риканським представниками організації. Розмова тривала в дружній та комфортній атмосфері з тем, що стосувалися спеціальності дівчини й того, як вона планує представляти Україну в міжнародному середовищі. І ось у звичайний вечір на початку літа надійшла звістка, що нашу героїню обрано. Далі були численні зустрічі з представниками Чехії й США та підготовка до навчання.

Після приїзду, ділиться спогадами І.Козоровська, було нелегко, адже довелося швидко адаптуватися до нового оточення, знайомства з іншими студентами й, звісно, до постійного спілкування англійською – як у повсякденному житті, так і безпосередньо під час навчання, яке вийшло неймовірно цікавим та різноманітним, адже з початку семестру здобувачі фаху мали два тижні на відвідування всіх лекцій; лише потім обирали 3–4 предмети для подальшого опанування. Позитивно відгукується дівчина стосовно наставників: «Я була надзвичайно вражена підбором співробітників для університету, адже в одному із семестрів моїм викладачем був суддя Конституційного суду Чеської Республіки Зденек Кюн». Найкращим досвідом стали практичні навички на екскурсії в місті Брно, де згаданий правознавець трудився. Також для І.Козоровської важливим є досвід, здобутий від колишнього Міністра закордонних справ Чехії та депутата Європейського парламенту Йозефа Зеленця. Не може не згадати студентка й чудових викладачів Ленку Власкову, Йозефа Агера й Петра Муху. Майже всі працівники мають науковий ступінь Ph.D. За два семестри Ірина вдосконалила знання з англійської та вивчала німецьку й чеську мови. «Інтелектуальні надбання у сфері політики й права залишаться зі мною впродовж майбутньої кар'єри. Дуже ціную цей досвід і вважаю: він стане в пригоді в галузі міжнародних відносин, дипломатії й комунікацій», – зазначила співрозмовниця.

Поєднання двох універси-

тетів – NYU та УжНУ – хоч і не було легким, проте вдалося. Частина предметів, обраних у Празі, таких як «Європейсько-американські відносини у XXI столітті», «Релігія, політика та культура в Центральній та Східній Європі», «Право» перезарахували на рідному факультеті. Тут викладачі йшли назустріч, даючи можливість скласти модулі в зручний час та заробляти бали, не відвідуючи семінари. «Надзвичайно приємно працювати з педагогами нашої кафедри, котрі з розумінням поставилися до моєї ситуації й виділяли час увечері або у вихідні. Завдяки цьому я насолоджувалася навчанням», – розповіла І.Козоровська.

Дозвілля в Празі – не менш яскраве. «Керівництво університету хотіло показати всю красу Чеської Республіки, тому кількадеденні огляди гір, лісів та відомих туристичних міст були забезпечені. Також за цей рік мені вдалося побувати в Італії й Німеччині. Що казати про велику кількість друзів та знайомих в Україні й США! Цей обмін культурою слугує чудовим фундаментом для кар'єри міжнародника. Неочікуваним стало й приєднання до театрального клубу, який допомагав побороти мовний бар'єр і вдосконалити навички ораторського мистецтва. У кінці року ми поставили інтерактивну виставу в різних куточках Праги. Чудовим досвідом видалося й ведення со-

ціальних мереж університету. Я документувала різні події, монтувала відео, просячи дозвіл на зйомку, знаходила нових знайомих (instagram: @nyuprague)», – додала дівчина.

Очевидно, одним з основних завдань під час перебування за кордоном для Ірини, як і для кожного українського студента, є представлення своєї Батьківщини, прагнення надати іноземцям поглиблене розуміння культури й традицій нашої держави. Крім того, у контексті сучасних подій важливою місією була підготовка презентації про реалії війни, власний досвід і загалом розповідь про країну для людей, які й не підозрювали про її існування до новин 2022 року. «Ми бачили, що це справді зачепило студентів, коли вони заливалися сльозами й просили рахунки для іноземних донатів», – каже дівчина.

То була не єдина зворушлива подія за період навчання Ірини: «Також у нашому університеті влаштували виставку «Unissued Diplomas» («Невидані дипломи»), на яку завітала секретарка з гуманітарного співробітництва і зв'язків з українською діаспорою в Посольстві України в Чеській Республіці, на моє приємне здивування, ужгородка Надія Мальована. Цей захід нагадав світові про війну, що досі триває; про ціну, яку щодня платять українці в боротьбі за свободу. «Unissued Diplomas» ушановують пам'ять українських студентів, котрі ні-

коли не завершать навчання, бо їхнє життя забрала російська навала. Найсумніше те, що це були одногрупники моїх друзів. Подія – надзвичайно важка».

На запитання, що хотілося б порадити студентам, котрі також прагнуть узяти участь в академічній мобільності, Ірина відповіла так: «Якщо людина чогось хоче, то сто відсотків до цього дійде. Головне – пробувати, адже цікавих програм – багато. Варто показувати себе такими, якими ви є: я в кожному мотиваційному листі, інтерв'ю, та й після приїзду залишалася справжньою. І якщо ви все ж опинилися на навчанні за обміном, не бійтеся спілкуватися, розпочинати нові знайомства. Це – найголовніше!»

За результатами навчального року студентці запропонували зостатися ще на рік. «За висловлюваннями моїх європейських викладачів і керівництва, вони не очікували, що в Україні настільки добрі, талановиті й розумні студенти. Тож неодмінно продовжуватиму працювати на репутацію своєї любшої країни. Дякую Богові за цей цінний шанс».

Ось так завершила захопливу розповідь Ірина – дівчина, яка не втратила ентузіазму й натхнення та досягла мети, здобувши безцінний досвід, знайомства, знання, навички.

Олександра Свеженцева,
студентка
відділення журналістики.

Робота, гроші й сесія

Сучасні студентські тенденції свідчать, що з кожним роком збільшується кількість тих, хто поєднує роботу з навчанням. З одного боку, ти заробляєш перші гроші, а з іншого, жертвуєш відвідуванням університету.

Як показує статистика, за останні роки значно зросла частка студентів, котрі працюють, адже вакансій і робочих місць стало більше. Переважно молодь знайшла себе у сфері об-

слуговування (75 % опитаних), дехто в торгівлі, а комусь пощастило трудитися за обраною спеціальністю.

Однак не все так яскраво, адже велика частка працевлаштованих студентів рано чи пізно ставить заробіток у пріоритет – і тут починаються проблеми, зокрема зростають борги, пов'язані з університетом. Віталіна Павленко (3 курс відділення журналістики) зізнається: «Звичайно,

заробіток – важливо й без грошей ніяк. Я поєдную навчання та роботу вже не перший семестр і впевнена, що якби тільки навчалася, то робила б це на відмінно. Тепер «закрила» усі предмети з Божою допомогою, працюючи 2–3 дні на тиждень у будні».

Водночас деяким студентам таки вдається будувати зручний графік «під себе», не заважаючи здобуттю освіти. Однак таку роботу знайти справді непросто.

Одним зі щасливців у сенсі сказаного став студент філологічного факультету, який опановує спеціальність «Польська мова», Богдан Ісаєв: «Я працюю в торгівлі вже два роки. Непогано заробляю, але головне, що графік не перетинається з розкладом занять. Ба більше, жодної пари не пропустив через роботу. А якби я почав трохи пропускати заняття, то заробляв би значно більше (усміхається)».

Загалом перспектива працювати дуже манить студентів, і їм часто доводиться робити важкий вибір: заробляти гроші чи плідно вчитися й згодом без нервів «закривати» сесії? Це, звичайно ж, рішення кожного. Зрештою, важливо тільки правильно організувати свій час і розставити пріоритети в житті...

Олександра Борбуцька,
студентка
відділення журналістики.

Складний шлях до здійснення мрії

Професору Михайлові Кучинку – 85

Серед випускників історичного факультету Ужгородського національного університету є чимало осіб, які присвятили життя розкриттю таємниць музи Кліо. Одні займаються актуальними проблемами вітчизняної або зарубіжної історії. Інші досліджують питання історіографії та джерелознавства. Є й представники етнології (етнографії). І звичайно, учені-археологи, котрі працюють з артефактами. Саме до останньої категорії належить доктор історичних наук, професор, відмінник освіти України М.Кучинко. На жаль, до здійснення мрії довелося подолати чимало труднощів. Про це та інше йтиметься в пропонованому матеріалі.

Михайло Михайлович народився 1 вересня 1939 року в мальовничому селі Горонда (тепер Мукачівського району Закарпатської області). Життя видавалося складним. На війні загинув батько. У 1947-ому померла мати, котрій було лише 37. Це – найгірший спомин про дитячі роки. Шестеро дітей-сиріт бідували. Тож у 1951 р. Михайло разом із молодшим братом Дмитром став вихованцем дитячого будинку в місті Берегово. Тут закінчив сім класів і в 1954 році вступив до Берегівської профтехшколи швейників. Під час навчання багато читав і мріяв стати... археологом. Хоч розумів: для здійснення мрії потрібна вища освіта, а хлопець не мав навіть середньої.

Після профтехшколи в 1957 р. був направлений на швейну фабрику в Нікополь на Дніпропетровщині, через деякий час перевівся до Дрогобича (прийняти на місцеву швейну фабрику механіком-налагоджувачем). Там і трудився до призову в армію.

У жовтні 1958 року юнака призвали на дійсну військову службу, яку проходив у Хабаровському краї. Служив три роки та будував плани. І тут фортуна вперше усміхнулася. Річ у тім, що командир частини поважав солдата за працьовитість. А його дружина, історикinja за фахом, – директорка місцевої вечірньої школи. Солдат якось розповів про свою мрію й почув: може здобути середню освіту, якщо командування дозволить. У підсумку питання вирішилося позитивно. І це ще не все. Із дозволу командира достроково звільнений у запас для вступу у виш (у липні замість листопада). Отримавши направлення й атестат зрілості, солдат через 10 днів був в Ужгороді.

Абітурієнт успішно склав іспити й став студентом історичного факультету Ужгородського університету. Ця подія влила свіжий струмінь у наполегливість Михайла. Особливо зрадів, коли в розкладі побачив курс «Археологія». Його читав молодий викладач (згодом доцент, професор) Едуард Балагурі (1931–2004). Як згадує ювіляр, та зустріч стала першим кроком до науки. Під керівництвом талановитого наставника студент писав реферати, курсові роботи, брав участь у науковому гурткові, а влітку час проводив в археологічних експедиціях.

Колега пам'ятає: заняття

наукою не заважало навчанню, яке давалося доволі легко. Сесії складав на відмінно й добре. А ще самотужки вивчав угорську, чеську й польську мови, щоб читати наукові праці. Був серед студентів-ентузіастів, котрі збудували студентський гуртожиток № 2 над Ужем, узяли участь у спорудженні спортивно-оздоровчого комплексу «Скалка» неподалік Ужгорода.

Отож настала радісна пора: університет закінчено, у руках омріяний диплом – путівка в самостійне життя. І тут виникла дилема: що робити далі? Іти до школи й викладати історію та суспільствознавство або спробувати вступити до аспірантури. Усе ж вирішує піти в школу. Разом із дружиною Оксаною Андріївною (шлюб узяли на 5 курсі) почав працювати в Косівській Полянці, що на Рахівщині. Михайло полюбив це село, де майже всі ходили у вишиванках та кептариках. Отож, закоханий в історію, він із головою поринув у живу етнографію, вивчаючи гуцульські звичаї, обряди. Їх горяни не лише зберігали, а й жили ними. Полюбив молодий фахівець і свою професію, і своїх учнів. Це був романтичний світ, який професор згадує з ностальгією.

Водночас не забував і про аспірантуру. Через два роки подав документи до Інституту суспільних наук у Львові. Успішно склавши іспити, отримав повідомлення, що з 15 листопада 1968 року зарахований аспірантом відділу археології Інституту суспільних наук АН УРСР (тепер Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України). Опинився у своїй стихії й занурився в творчу роботу. Михайло Михайлович не тільки працював у бібліотеках, музейних фондах, архівах, а найголовніше – в археологічних експедиціях. Тут досліджував колишні княжі столиці Галич на Івано-Франківщині та Звенигород на Львівщині. У кандидатській дисертації «Населення басейнів Західного Бугу і Сяну в IX–XIII ст.», яку підготував під науковим керівництвом відомого вченого, доктора історичних наук Маркіяна Смішка (1900–1981) і захистив 2 червня 1972 року, було остаточно вирішено чимало дискусійних проблем русько-польського пограниччя в період середньовіччя. Відзначу: дисертаційна робота написана за три роки.

Після закінчення аспірантури знову виникло питання: що далі? Пропонували залишитися у відділі згаданого інституту. Але Михайло Михайлович вирішив їхати на Волинь, яка була широким полем для археологічних досліджень. 15 листопада 1971 р. молодий спеціаліст став викладачем Луцького педагогічного інституту (тепер Волинський національний університет імені Лесі Українки), де пропрацював 50 років, до вересня 2021-ого, пройшовши шлях від викладача до професора, завідувача кафедри

археології та джерелознавства.

У Луцьку колега й надалі продовжував активно займатися науковими пошуками. Відкрив сотні археологічних пам'яток на Волині та на суміжних територіях. Найбільші розкопки організував і провів у селі Городище Друге Луцького району, у Луцьку, Володимирі-Волинському, Перемишлі, Усичах, Шепелі тощо. Крім того, брав активну участь в експедиціях Інституту археології НАН України при дослідженні пам'яток у Чернівецькій, Хмельницькій та Львівській областях.

Здобуті археологічні матеріали стали основою докторської дисертації «Волинська земля в X – першій половині XIV століть». Чимало матеріалів, які ввійшли до праці, пов'язані з територіями колишніх українських земель Холмщини й Підляшшя, які в кінці Другої світової війни стали належати Польщі. В авторефераті докторської дисертації зафіксовано й шість окремих видань. У квітні 1999 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Інституту археології НАН України відбувся захист докторської дисертації М.Кучинки, яка стала вагомим внеском у вітчизняну історичну науку. До речі, у ній розглянуто та проаналізовано понад 800 археологічних пам'яток. Ще необхідно додати: через кілька років (у 2009-ому) побачила світ 528-сторінкова монографія «Історія населення Західної Волині, Холмщини та Підляшшя в X–XIV століттях». Це – результат багаторічних досліджень згаданого регіону.

Зрозуміло, і після успішного захисту докторської дисертації професор продовжував активно займатися археологією, яка стала сенсом життя. Результати наукових пошуків публікував. Так, разом із донькою Зоряною видав дослідження «Давні та середньовічні скарби Волині» (Луцьк, 2007). Так само й книжку «Біблійно-церковна археологія» (Луцьк, 2014). Вони написані на багатьох джерелах, передусім на археологічних.

Колега приділив увагу й проблемам краєзнавства. Є співавтором монографії «Історії Волині: 3 найдавніших часів до наших

днів» (Львів, 1988), до якої у співавторстві підготував розділ «Волинь в періоди первіснообщинного ладу і феодалізму». Крім того, писав про окремі населені пункти Волинського краю; про деякі з них йшлося вище.

Завершуючи аналіз наукових здобутків колеги, слід наголосити на тому факті, що всі публікації М.Кучинки вирізняються вагомою джерельною базою, удаюю структурою, логічністю викладу фактичного матеріалу, аргументованістю узагальнень. Праці вченого добре відомі у фаховому середовищі, на них покликаються сучасні дослідники.

Михайло Михайлович не тільки справжній науковець, а й талановитий педагог, методист. Як я вже згадував, колега пропрацював 50 років у вищій школі. У студентській аудиторії почував себе якнайкраще, де майбутнім історикам викладав улюблену археологію, а також історію первісного суспільства та спецкурси. Лекції вирізнялися науковістю та стрункою внутрішньою побудовою. Наш ювіляр має неабиякі ораторські здібності. Ті, хто трудиться поруч із ним, зауважували: «Так натхненно розповідає, як пісню співає».

Викладацька праця приносила натхнення й душевне піднесення. М.Кучинко підкреслював, що археологія – наука романтиків. Тут не завжди є здобутки, а іноді трапляються й розчарування. Учив студентів не тільки основ наук, а й виховував їх патріотами Української держави.

Михайло Михайлович приділяв увагу й підготовці науково-педагогічних кадрів. Так, під його керівництвом підготовлено кандидатів історичних наук – Сергія Панишка (1997), Оксану Жук (2000), Валентину Петровиц (2003), Тимофія Зінкевича (2019). Крім того, неодноразово був офіційним опонентом на захисті кандидатських і докторських дисертацій із проблем археології та середньовічної історії України. Таким чином долучався до хрещення нових здібних науковців.

Доречно звернути увагу читачів «Погляду» на адміністративні здобутки колеги. Починаючи з 1994 року, до червня 2021-ого трудився очільником кафедри археології та джерелознавства Волинського національного університету імені Лесі Українки. За цей час сповна реалізував уміння керувати факультетом. На кафедрі сформувалася доброзичлива обстановка, невеличкий колектив жив і працював, як дружна родина. До завідувача завжди можна було звернутися з будь-якого питання й одержати відповідь та допомогу.

А ще варто відзначити: колега створив музей археології на рідному факультеті: тут велике багатство артефактів, удала концепція, естетичне оформлення стендів, логічний зв'язок між різними історичними періодами розвитку Волині. Зараз музеєм опікується донька

М.Кучинка Зоряна Михайлівна.

Крім того, герой цієї публікації тісно співпрацював не тільки з вітчизняними археологами, а й із польськими. За його безпосередньої участі у вересні 1996 року реалізовано спільний польсько-український проект у межах Європейських днів спадщини «Спільне коріння – спільне майбутнє». Участь узяли 120 науковців із Польщі та України, котрі порушили важливі питання вивчення й охорони польсько-українського пограниччя. Вітчизняним модератором наукової частини був саме наш професор.

Знають колегу і як громадського активіста. Із 1972 р. очолював секцію археологічних пам'яток при Волинській організації Товариства охорони пам'яток історії та культури. Неодноразово виступав на радіо й телебаченні із питань виховання в студентів любові до своєї історії, до героїчного минулого народу, до Української держави. Був членом ради університету й ради історичного факультету, редколегій журналів «Волинь» і «Літопис Волині». Завжди успішно виконував обов'язки, був прикладом для молодших колег.

Михайло Михайлович – і чудовий сім'янин, коханий чоловік, люблячий татко. Як уже було сказано, на п'ятому курсі він поєднав свою долю із чарівною випускницею філологічного факультету УжДУ. Прожили в мирі й злагоді 58 років (на жаль, у січні поточного року Оксана Андріївна померла). Подружжя Кучинків виростило та виховало доньку Зоряну. Вона закінчила Інститут мистецтв Волинського державного (тепер національного) університету імені Лесі Українки. Зараз працює, нагадаю, завідувачкою музею, який створив її батько.

Багаторічна й сумлінна праця не залишилася непоміченою. Так, М.Кучинкові присвоєно почесне звання «Відмінник освіти України». А ще має грамоту Міністерства освіти і науки України, грамоти Волинського обласного управління освіти і науки. Крім того, іменником – член ради Українського національного комітету Міжнародної унії слов'янської археології. Його серце тішить і те, що створив свою археологічну школу, яка дала путівку в цікаву романтичну науку вихованцям. Крім того, учений був причетний до підготовки кількох тисяч істориків, які успішно трудяться (чи трудилися) у різних напрямках роботи.

Наш високошановний колега зустрічає свій 85-ий день народження. Зустрічає з вагомими здобутками в царині археології, історії та педагогіки. Наведений вище матеріал розкриває неабиякий інтелектуальний потенціал вченого, педагога, краєзнавця, свідчить високу національну свідомість, альтруїстичне служіння науці й Україні в цілому. Тож ми просимо Всевишнього, щоб дарував колезі добре здоров'я, оптимізм, повсякденну радість, нові здобутки та мирне небо! Із роси і води Вам, високоповажний професоре!

Микола Олашин,
кандидат історичних наук.

Вічна пам'ять Герою Петрові Маньку

На війні з російськими загарбниками 14 серпня при виконанні бойового завдання героїчно загинув воїн ЗСУ, випускник Ужгородського національного університету Петро Манько.

Народився Герой 1996 р. у селі Свобода Берегівського району. На хімічному факультеті Ужгородського національного університету навчався впродовж 2013–2017 років. Викла-

дачі факультету, однокурсники пам'ятають П.Маньку як дуже розумну, відповідальну, щирю, добру, світлу людину, котра завжди йшла на допомогу.

Прощання з Героем відбулося в його рідному селі 20 серпня. Він навів в строю. Сумуємо разом із рідними.

Вічна шана та слава Герою!

**Колектив
Навчально-наукового
інституту хімії та екології.**

ФМЕВ – із-поміж найпопулярніших

Вибір факультету в університеті є одним із найважливіших рішень. Від нього залежить не лише напрямок професійного розвитку, а й особистісне зростання та майбутні можливості. Це – крок у невідоме, сповнене нових знань та вражень. Факультет міжнародних економічних відносин – із-поміж найпопулярніших. Ось що розповідають ті, хто там навчається...

Віталіна Лалакулич (спеціальність «Міжнародні економічні відносини») розповідає: «Підрозділ відповідає моїм захопленням. У школі я цікавилася іноземними мовами й математику, зокрема часто читала про економіку, політику. Тож коли настав час, довго не думала й обрала те, що відповідає бажанням і зможе зробити з мене фахівця».

Марія Петрішка (спеціальність «Прикладна лінгвістика») доповнює: «Зовсім не шкодую про своє рішення, адже обраний факультет надає студентам багато можливостей для розвитку, зокрема професійного зростання. Вивчення мов, їхній аналіз та застосування на практиці – коротко про нашу спеціальність. Здобуті знання дозволяють ефективно працювати в перекладацькій сфері, лінгвістичному консалтингу, мовній підтримці бізнесу та технологій. Під час навчання усвідомила, що обрана спеціальність дозволяє мені розвивати важливі навички. Володіння кількома мовами, розуміння культурних особливостей, уміння аналізувати, обробляти інформацію роблять мене конкурентоспроможною. Я впевнена: завдяки наполегливій праці й здобутим знанням зможу побудувати успішну кар'єру та досягти високих результатів у професійній діяльності».

Валерія Чобаль («Прикладна лінгвістика») мовила: «Приступі для мене було важливим насамперед обрати актуальну

освітню програму, яка б відповідала вподобанням, вимогам ринку праці; але і престиж, і можливості, які надає конкретний факультет, відігравали вагомий роль. Хотіла не тільки навчатися, а й мати яскраве, різноманітне студентське життя. І на ФМЕВ усе є: зустрічі з іноземними послами, членами міжнародних організацій, професорами закордонних закладів, науковій конференції та семінари... Наш підрозділ має також тісні зв'язки з багатьма міжнародними компаніями, державними інституціями, де студенти спочатку можуть проходити практику, набувати досвіду, а згодом – і працювати. Звісно, під час вибору я зважала й на інші аспекти. До прикладу, на професорсько-викладацький склад, відсутність корупції, умови навчання тощо. Вступ повністю виправдав мої очікування. По-перше, у нас чудові наставники. Багато є практиками: перекладачами, співробітниками міжнародних компаній, ученими. Значно цікавіше відвідувати пари людей, котрі не просто переказують інформацію з книжки, а діляться досвідом практичного застосування знань. По-друге, зустрічі з іноземцями, які регулярно приїжджають до нас, – особливо цінні, адже ми, прикладні лінгвісти, уже практикуємося. Звісно, однією з найбільших переваг для мене стала група. Однокурсники – люди, котрі завжди готові прийти на допомогу й підтримати. Загалом у студентів ФМЕВ дуже активне життя».

Кожна має свої критерії щодо вибору конкретного факультету, але найважливіше – відшукати те, що відповідає інтересам, здібностям та амбіціям. Обравши свою спеціальність, можна здобути не лише знання, а й підтримку, мотивацію, можливість для досягнення мети.

**Анна Петрішка,
студентка
відділення журналістики.**

Коли ти в Британії, а навчаєшся в УжНУ...

Світа є ключовим елементом суспільного розвитку. Нині, із появою нових технологій, з'явилися й нові підходи до навчання, які мають свої відмінності в різних країнах. Навчальні програми в Україні та у Великій Британії дещо схожі, але...

Наші студенти повинні подати атестат про повну загальну середню освіту, заповнену заяву та результати НМТ для вступу до вишу. У Британії вимоги інші. Це – заповнена заява через систему «UCAS», результати «A-level» або інших іспитів, таких як «International Baccalaureate», а також особисте звернення (personal statement) з описом своєї мети.

Тривалість бакалаврської програми – зазвичай чотири роки в Україні й три – у Британії, а магістерська – один-два роки в обох країнах. Вартість навчання в Україні зазвичай нижча, оскільки більшість університетів є державними, тоді як у Британії – приватними.

Незважаючи на війну, міграцію, студенти УжНУ успішно поєднують навчання, роботу та життя за кордоном, демонструючи свою стійкість.

«Моя історія розпочалася з намірів здобути якісну освіту в Україні, але водночас хотілося жити й працювати в Британії. Це було викликом, який потребував від мене органі-

зації, наполегливості та гнучкості. Спочатку звернувся до свого університету й дізнався про можливість дистанційного навчання. То важливо, оскільки дозволяє виконувати завдання, поки перебуваю за кордоном. Відчувати різні часові зони – теж непросто. Такі розбіжності іноді ускладнювали спілкування з одногрупниками та викладачами. Поєднуючи роботу й навчання, зіштовхнувся з різними проблемами. Це призводить до фізичного та емоційного виснаження. Робочий графік, трапляється, конфліктує з розкладом занять або вимагає пропуску деяких лекцій чи практичних. Однак незважаючи на всі складнощі, відповідний досвід допоміг розвинути навички керування часом, забезпечити фінансову незалежність», – зазначив Ріхард Надь, який навчається на факультеті інформаційних технологій.

А ось Олександра Баратинець, яка обрала підрозділ міжнародних економічних відносин, розповіла: «Скільки себе пам'ятаю, завжди цікавилася вивченням іноземних мов. Життя в Британії здавалося недосяжною мрією, але у 18 років зробила складне рішення й вирушила туди. Навчання виявилось значним викликом, але неабияк допомогла підтримка викладачів.

Опановую спеціальність «Прикладна лінгвістика». Вибір зумовлений поєднанням IT-галузі з вивченням іноземних мов. Коли тільки приїхала до Британії, в Україні фах здобували онлайн. Симбіоз роботи й навчання дався складно, зокрема через різницю в часових поясах. Однак я змогла успішно закінчити перший семестр. Із початку року мій курс перейшов на очне навчання, через це багато матеріалу довелося вчити самостійно, що не легко. Одногрупники надсилають конспекти та пояснюють складні теми. Із нашого курсу троє перебувають за кордоном, тому деякі викладачі окремо для нас проводять пари, аби ми мали змогу краще складати іспити. Навчатися дистанційно важко через брак часу, але можливо; головне – бажання. Ну і, звісно, це було б у разі складніше, якби не розуміння з боку педагогів та одногрупників, які готові приділяти увагу навіть поза роботою».

Із цих двох розповідей зрозуміло, що навчатися й перебувати за кордоном – усе ж виклик. Але кожен робить вибір. І якщо вже прийняли рішення, то важливо усвідомлено підходити до труднощів, які виникають. За такого підходу все вийде!

**Андріана Турянчик,
студентка
відділення журналістики.**

Євгенія Підперигора: «...маю не тільки досвід навчання, а й досвід соціалізації та взаємодії із закордонними студентами»

Україна давно співпрацює з Європою в освітньо-науковій сфері й пропонує програми обміну багатьом студентам. УжНУ – зокрема. Нашому вищеві пощастило попри жахи агресії росії зберегти звичний формат роботи. Минулого року географічний факультет організував обмін зі шведським університетом Högskolan i Gävle. Враженнями від проведеного семестру за кордоном поділилася магістрантка спеціальності 014 «Середня освіта. Географія» Євгенія Підперигора.

– Що це була за поїздка?

– За програмою обміну студентів «Erasmus+». Чудовий досвід! Тривав відбір: потрібно було подати необхідні документи та підтвердити рівень володіння мовою. Мені пощастило навчатися там за моєю спеціальністю. Нам виплачували стипендію, яка покривала всі витрати. Зі мною також пої-

хало декілька дівчат із факультету іноземної філології.

– Як ти оцінюєш свій досвід навчання у Швеції?

– По-перше, мені сподобалася свобода у виборі програми. Нам надали список дисциплін, які були доступні за спеціальністю. Тільки за умови, щоб збігалися кредити й терміни навчання. Класно також те, що ти

вивчаєш окремо лише 4 курси: по два на кожну половину семестру. Ще імпонував зручний розклад: два дні з навчального тижня. Тобто достатньо часу, аби підготуватися до занять та поєднувати це з особистим життям. Ми рідко працювали в аудиторіях: практичні заняття тривали в горах, на морі, у лісі... Наприклад, під час першої лекції з дисципліни «Водні екосистеми скандинавських країн» ми побували на острові в Балтійському морі, де весь день вивчали тамтешню природу й досліджували водних мешканців.

– Чи можливо повторити подібний досвід у майбутньому?

– Так, я б хотіла поїхати за обміном іще раз. Наприкінці навчання в Швеції нам розіслали анкети, у яких запитували, чи можна поширювати наші дані іншим університетам, щоб ми поділилися досвідом із майбут-

німи учасниками обміну й допомогли їм. Водночас необхідно зважати на те, аби запропоно-

вані програми мали схожі спеціальності (щоб співпраця була якомога продуктивнішою).

– Що скажеш про тамтешніх одногрупників?

– Зі мною вчилися італійці, іспанці, німці, чехи, поляки та багато інших. Ми провели чимало часу разом, добре познайомилися, дізналися нове одне про одного. Тож маю не тільки досвід навчання, а й досвід соціалізації та взаємодії із закордонними студентами. Особливо запам'яталися німці та іспанці – відкритістю та готовністю допомогти за будь-якої ситуації.

P.S.: Як бачимо, навчання за програмами обміну – не лише корисний, а й цікавий досвід. Навантажтеся й ви навчатися за обміном! Можливо, він стане однією з найкращих пригод у житті!

**Дмитро Воробйов,
магістрант
відділення журналістики.**

Кубик цукру, або Дитяча мрія

Університетські роки називають найкращими, проте саме студенти знають, що гроші буквально витікають як вода.

Нещодавно у свій законний вихідний я дочекалася сутінків, аби уникнути палючого сонця, і пішла до магазину з метою закупитися, уклавшись у 200 гривень. Як на зло, зараз, коли поповнення картки ще чекати, а фінансове становище скрутне, закінчилися побутові речі й продукти.

Щоб не було нудно повертатися, коли вже заховалося сонце й стало видно зорі, зателефонувала до подруги з Києва. Ми обговорювали ціни, і вона запитала: «А що ти такого купила?» Я почала перераховувати: «Та там олія, пакети для сміття, хліб, вода, пральний порошок і цукор у кубиках...» Подруга засміялася й перепитала: «Ого, аж рафінований? У тебе не так і мало грошей, як кажеш». Вона навіть не підозрювала, що в такої моєї маленької примхи насправді є велика історія...

Ще коли була дитиною, завжди його любила. Я народилася й виросла в селі. Батьки купували великі мішки цукру,

якого вистачало на кілька місяців. Мені приблизно 6–7 років, дивлюся телевизор і бачу, як леді з екрану запитують: «Міс, скільки Вам покласти шматочків цукру?» Звучить дивно, але цей момент назавжди закріпився в пам'яті. Відтоді я жадала цукру в кубиках, то була моя маленька мрія. Село, у якому проживала сім'я, невелике, тож у крамницях годі було шукати. Надія залишалася тільки на тітку з міста, у котрої завжди замість звичних гостинців просила бажаний смаколик. На жаль, вона приїжджала дуже рідко, тому лише раз на рік я могла відчутти смак здійсненої мрії.

Якщо ви думаєте, що в такі моменти дитина просто додавала його в чай, то помиляється. Для мене коробочка з рафінованими кришталіками є цілим світом, а не звичайним підсолоджувачем. Я будувала з нього замки, як із конструктора, красиво розкладала, використовувала мов обмінну монету та завжди носила із собою. Але найбільше любила покласти один кубик до рота й смоктати, доки не розчиниться. Досі пам'ятаю відчуття, коли отой

кубик тане на язичці, зачіпляючи всі мої ще не зміцнілі рецептори. На жаль, як тільки почала дорослішати, маленька мрія почала відходити на задній план: постійні докори, що я вже не дитина, зуби собі попсою, а з віком ще починаєш розуміти, як же дорого їх лікувати...

Зараз я повнолітня, далеко від рідних і не кладу до рота рафінад. Проте любов залишилася. Тож із моменту самотнього життя завжди намагаюся купити цукор у кубиках, для мене то досі – маленьке здійснення мрії. Щоразу, коли додаю два шматочки до чаю, відчуваю всередині радість дитинки.

...Після довгої історії я вже дійшла додому. Подруга була шокована й розповіла, що теж пам'ятає цей момент, коли вперше скуштувала цукор у кубиках – у сусідки на святі. Здавалося б, то не було тоді так дорого, проте справді рідко можна в когось побачити. Більше диво, що кожна з нас пам'ятала момент, коли вперше скуштувала ту солодку мрію...

Валерія Мельник,
студентка
відділення журналістики.

Хто думає про науку, той любить її, а хто її любить, той ніколи не перестане вчитися, хоча б зовні він і здавався бездіяльним.

Григорій Сковорода

Дозвілля під час війни

Як студенти УжНУ знаходять вихід у складний час

Війна залишає сліди на кожному кроці. Два роки поспіль наша держава тримає удар. Існує думка, що заходи та бодай будь-яка святкова діяльність у такий період – недоречні. Студенти УжНУ висловлюють свої погляди та діляться досвідом стосовно дозвілля в цей непростий час.

Михайло Коштура, голова студради філологічного факультету, вважає, що важливо знаходити час для себе: «Війна не повинна впливати на відпочинок, іноді важливо дозволити собі перезавантажитися».

Університетські організатори активно впроваджують нові традиції, спрямовані на полегшення напруги серед здобувачів фаху. За словами Марти Демчик, заступниці декана філфаку, «життя триває незалежно від війни»; і важливо організувати заходи, щоб допомогти розслабитися та приємно провести час.

Марія Дацьо, студентка другого курсу англійської філології, підкреслює важливість позитивного підходу: «Якщо жити лише негативом – перемоги не буде. Українці дуже багато пережили, навчилися жити під обстрілами, без світла. Забувати про війну не потрібно, але й відпочивати, розважатися, щасливо жити ми повинні. На зло ворогам».

Як відомо, у нашому виші навчаються студенти і з територій, які постраждали під час повномасштабного вторгнен-

ня. Чи змінилося їхнє дозвілля?

Студентка 2 курсу відділення журналістики Анна Саприкіна – із Дніпровщини. Зауважує, що не є прихильницею заборон у воєнний час: «Наразі українці шукають щастя, щоб зцілити внутрішній біль, тому ставити табу на якісь заходи, що відволікають нас від жажів повсякденності, як на мене, просто антигуманно».

А ось другокурсник Дмитро Соснін, який опанує спеціальність «Будівництво та цивільна інженерія», озвучив свою думку: «Сприйняття дозвілля під час війни доволі змінилося. Я вважаю, що людям не слід забувати про стан у країні, підтримувати ЗСУ. Навіть насолоджуючись розвагами, потрібно розуміти, якою ціною здобувається цей відпочинок».

Організовані університетом благодійні заходи свідчать про активну позицію студентської громади в роботі над зменшенням напруги та в наданні підтримки тим, хто перебуває на передовій. Важливо, щоб юнаки та дівчата залишалися обізнаними про стан у державі та підтримували військо, але водночас знаходили час для відпочинку та позитивних емоцій. Це сприяє збереженню морального стану, допомагає витримати випробування важких часів.

Валерія Мельник,
студентка
відділення журналістики.

Юридичний факультет: очікування vs реальність

Очікування та реальність – те, із чим стикається кожен. Зокрема, коли стає студентом. Наскільки справдилися надії тих, хто навчається на юридичному факультеті?

Алла Чичура розповіла про враження від першого курсу. Каже: очікувала цікавого навчання, що справдилося. Цікаві пари, тренінги та відкриті лекції викладачів з інших університетів України. Особливо сподобалася практика: ми відвідували суди, спостерігали за засіданнями в апеляційному, міськрайонному та господарському судах Ужгорода. Університет подарував багато нових знайомств та навчив висловлювати свої думки, не боятися публічних виступів. Дівчина рекомендує свій підрозділ усім, хто хоче працювати в галузі правознавства.

Другокурсник Юрій Кудло згадує: у його очікуваннях були розгляди складних криміналь-

них справ. Реальність виправдала сподівання. За словами хлопця, кожен громадянин повинен знати свої права, а освіта на юридичному факультеті дає чудову можливість у цьому розібратися.

Одногрупник Юрія Анатолій Антонюк, своєю чергою, зазначив: сподівався на велику кількість практичних занять. Проте зіткнувся з тим, що переважають лекції. Він також думав, що навчання на першому курсі буде легшим, але заняття в суботи створювали відчуття значного навантаження.

Отже, навчання на юридичному факультеті не є легким. Має свою специфіку, особливо для першокурсників. Та студенти переконані: ключовим є забезпечення знаннями й практичним досвідом, які необхідні для професійного розвитку.

Аліна Турок,
студентка
відділення журналістики.

ФОТОФАКТ Світлина Валерії Мельник

2 вересня в УжНУ відбувся благодійний концерт, присвячений Дню знань. Захід відкрив ректор університету, професор Володимир Смоланка. Особливістю події стало те, що всі номери підготували студенти. Також тривав аукціон. Загалом удалося зібрати 22 430 грн на потреби 3 ОШБр, 128 ОГШБр та дрони, які виробляє альма-матер. Завершив захід проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ, професор Ігор Король.

АНЕКДОТИ

Отак буває: поставиш улюблену пісню на будильник... І немає більше улюбленої пісні...

***

– Чоловіче, ви вже здали гроші на штори?

– Жіночко, відчепіться, я прос-то біля школи проходжу...

***

Мама запитує доньку: «Ти в чому підеш на 1 Вересня?» Відповідь: «У сльозах!»

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті УжНУ за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці нашої газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 1791. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 03.09.24. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52–27–37, 067–350–17–94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М.Б.Гараздій.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
С.Ю.Скиба.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.